

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

Величко І.Г.

*старший викладач,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України*

ТУРЕЦЬКА МОВА В АСПЕКТІ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ТА СПІЛКУВАННЯ. ПРОБЛЕМИ СЬОГОДЕННЯ

Міжнародне співробітництво та прагнення народів до світової інтеграції завжди були і залишаються показниками високого економічного та культурно – духовного рівня суспільства та є абсолютно необхідними елементами для подальшого прогресивного розвитку людства у новому тисячолітті. Сфера будь-якого міжнародного співробітництва, як відомо, складається із матеріальної та духовної бази, яка є основою основ та репрезентує конкретну сферу людської діяльності (то може бути освіта, медицина, фармація, техніка тощо). З іншого боку, для реалізації міжнародного співробітництва необхідний певний єдиний засіб, за допомогою якого можна було б здійснювати міжнаціональні контакти, спілкування [1]. Таким універсальним засобом і виступає мова.

Варто зазначити, що вже певний проміжок часу англійська мова претендує на роль міжнародної та сьогодні багатьма країнами світу це вже сприймається, як даність. Однак деяка частина світової спільноти все ж сприймає таку позицію як факт постійної мовної експансії. Крім того, структура англійської мови не є досить простою у вивченні для не європейських народів і якщо говорити про тюркомовні народи, зокрема, охоплюючи представників Якутії та Східного Туркестану на заході Китаю та тюркомовних представників, включаючи Туреччину, то можна говорити про те, що саме турецька мова може цілком претендувати на роль міжнародної серед представників тюркомовних народів. Основою для оптимістичних прогнозів у цьому відношенні можуть служити щонайменше такі причини:

1. По-перше, історична та територіальна стійкість тюркських мов. Адже відмінності між тюркськими мовами Середньої Азії, наприклад,

лише сторіччя тому були менш суттєвими та були створені в основному штучно діючою владою для роз'єднання представників тюркських народів.

2. По-друге, слід зазначити, що Туреччина є найбільш розвиненою країною серед всіх тюркомовних країн світу, більшість з яких знаходяться в стані отримання незалежної та самостійної позиції на міжнародній арені. Взагалі, слід зауважити, що турецька мова ще за часів Османської імперії була дуже поширеною, але політика її штучного насадження, на жаль, призводила до негативного ефекту. На щастя, негативні спогади про колоніальне минуле поступилися місцем здоровому прагматизму, і сьогодні на курсах турецької мови в Туреччині можна побачити вже багато студентів з Лівану, Сирії, інших країн Близького Сходу і Балкан [2].

Відомо, що турецька мова належить до тюркської групи, куди входять також азербайджанська, туркменська, казахська, узбецька, киргизька, татарська, башкирська, чуваська, якутська, тувинська, каракалпацька, карачаєво-балкарська тощо. Турецькою мовою говорить більше ніж 60 млн. жителів Туреччини і кілька мільйонів за її межами. Крім того, близькість турецької, азербайджанської, туркменської та деяких інших мов дозволяє носіям розуміти одне одного, що також не може не сприяти вивченню та зацікавленню саме турецькою мовою.

Варто наголосити, що починаючи з 20-х років минулого століття турецька мова користується вже латинською графікою, що саме по собі полегшує її вивчення та сприйняття. Крім того, добре відомі фонетичні закони гармонії голосних та приголосних звуків у турецькій мові є основними принципами, покладеними в основу писемності, ретельне опрацювання яких дозволяє стверджувати, що досвід застосування латинської писемності у турецькій мові є одним з найбільш вдалих [2]. Звичайно, для позначення деяких специфічних звуків довелося ввести деякі особливі знаки, але їх не багато і вони не порушують загальну систему сучасної турецької писемності. При цьому не можна стверджувати, що арабська писемність, яку використовували в османській (старо-турецькій мові), була погана. Відмова від неї мала скоріше політичні, ніж лінгвістичні причини. Відомо, що особливості арабської писемності дозволяли досягти більшої швидкості при написанні рукописного листа, ніж при застосуванні латинської графіки.

Основний лексичний пласт турецької мови містить загальнотюркські слова. Однак особливістю турецької мови є те, що у ній є величезна кількість запозичених слів з арабської, перської та європейських мов, головним чином, французької. Проте ці запозичення

можна вважати цілком виправданими. У більшості випадків вони вживаються там, де не знайшлося відповідного поняття – замітника в загально – тюркському лексиконі.

Досить гармонійно увійшла в турецьку мову і інтернаціональна лексика. На жаль, цього не можна сказати про мови республік Середньої Азії та тюркомовних народів Росії, на які дуже вплинула в певний історичний період російська мова. Сьогодні досить актуальним є використання досвіду у викладанні та вивченні турецької мови серед цих народів з тим, щоб викорінювати певні запозичення та замінювати їх саме загальноазіатськими (найчастіше арабськими, перськими), або інтернаціональними словами. Наприклад, серед майже всіх тюркомовних народів Середньої Азії використовується слово «машина», хоча в турецькій мові є слово «araba» – віз, візок, автомобіль. Слово ж «makine» застосовується щодо верстатів, механізмів тощо, тобто відповідно до споконвічної семантики цього слова. У цьому випадку було б логічним слововживання саме за турецьким зразком.

Очевидно, що використання турецької мови як мови міжнаціонального спілкування всіх тюрків матиме не тільки практичне значення, але й загальнокультурне. Це дозволить збагатити і впорядкувати національну лексику літературної мови. Крім того, вивчення досвіду переходу турецької мови на латинську графіку сприятиме появі національних алфавітів на основі латиниці, яка є найбільш універсальною та зручною системою писемності.

Список використаних джерел:

1. Кадушко Р.В., Шалухо Н.А. Иностранный язык как средство международного сотрудничества. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/inostrannyu-yazyk-kak-sredstvo-mezhdunarodnogo-sotrudnichestva>
2. Турецкий язык в качестве международного. URL: <http://www.atakum.ru/?p=96>